TARYBOS SPRENDIMAS (BUSP) 2022/1965

2022 m. spalio 17 d.

kuriuo remiama Jungtinių Tautų veiksmų programa dėl neteisėtos prekybos šaulių ir lengvaisiais ginklais visų aspektų prevencijos, kovos su ja ir jos panaikinimo

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Europos Sąjungos sutartį, ypač į jos 28 straipsnio 1 dalį ir 31 straipsnio 1 dalį,

atsižvelgdama į Sąjungos vyriausiojo įgaliotinio užsienio reikalams ir saugumo politikai pasiūlymą,

kadangi:

(1) 2001 m. liepos 20 d. valstybės, dalyvaujančios Jungtinių Tautų (JT) konferencijoje, skirtoje neteisėtos prekybos šaulių ir lengvaisiais ginklais visais jos aspektais klausimui, priėmė JT veiksmų programą dėl neteisėtos prekybos šaulių ir lengvaisiais ginklais visų aspektų prevencijos, kovos su ja ir jos panaikinimo (toliau – JT veiksmų programa). 2005 m. gruodžio 8 d. JT Generalinė Asamblėja priėmė Tarptautinį dokumentą, įgalinantį valstybes laiku ir patikimai identifikuoti ir atsekti neteisėtus šaulių ir lengvuosius ginklus (toliau – Tarptautinis sekimo dokumentas). Tuose abiejuose tarptautiniuose dokumentuose pareikšta, kad valstybės atitinkamai bendradarbiaus su JT, kad paremtų veiksmingą šių dokumentų įgyvendinimą;

(2) 2002 m. liepos 12 d. Taryba priėmė Bendruosius veiksmus 2002/589/BUSP ([1]) dėl kovos su šaulių ir lengvųjų ginklų (toliau – ŠLG) destabilizuojančiu kaupimu ir plitimu;

(3) 2005 m. gruodžio 16 d. Europos Vadovų Taryba priėmė ES kovos su neteisėtu šaulių ir lengvųjų ginklų bei jų šaudmenų kaupimu ir prekyba jais strategiją. Strategijoje nurodoma, kad parama JT veiksmų programai yra jos veiksmų tarptautiniu lygmeniu didžiausias prioritetas, ir raginama priimti teisiškai privalomą tarptautinį dokumentą dėl ŠLG bei jų šaudmenų atsekamumo ir ženklinimo;

(4) priėmus Tarptautinį sekimo dokumentą, Sąjunga parėmė visapusišką jo įgyvendinimą priimdama ir įgyvendindama Tarybos bendruosius veiksmus 2008/113/BUSP ([2]). Taryba teigiamai įvertino Bendrųjų veiksmų įgyvendinimą;

(5) 2011 m. liepos 18 d. Taryba priėmė Sprendimą 2011/428/BUSP ([3]), kuriuo paremta 2012 m. surengta antroji Jungtinių Tautų konferencija, skirta JT veiksmų programos įgyvendinimo pažangai peržiūrėti;

(6) 2015 m. rugsėjo 25–27 d. pradėtoje įgyvendinti Darnaus vystymosi darbotvarkėje iki 2030 m. patvirtinta, kad kova su neteisėta prekyba ŠLG yra būtina siekiant daugelio darnaus vystymosi tikslų, įskaitant tikslus, susijusius su taika, teisingumu ir tvirtomis institucijomis, skurdo mažinimu, ekonomikos augimu, sveikata, lyčių lygybe ir saugiais miestais. Todėl nustatydamos 16.4 darnaus vystymosi tikslą visos valstybės įsipareigojo gerokai sumažinti neteisėtus finansinius ir ginklų srautus;

([1]) 2002 m. liepos 12 d. Tarybos bendrieji veiksmai 2002/589/BUSP dėl Europos Sąjungos indėlio į kovą su šaulių ir lengvųjų ginklų destabilizuojančiu kaupimu ir plitimu, panaikinantys Bendruosius veiksmus 1999/34/BUSP (OL L 191, 2002 7 19, p. 1).

([2]) 2008 m. vasario 12 d. Tarybos bendrieji veiksmai 2008/113/BUSP dėl paramos Tarptautiniam dokumentui, įgalinančiam valstybes laiku ir patikimai identifikuoti ir susekti neteisėtus šaulių ir lengvuosius ginklus, pagal ES kovos su neteisėtu šaulių ir lengvųjų ginklų kaupimu ir nelegalia prekyba jais strategiją (OL L 40, 2008 2 14, p. 16).

([3]) 2011 m. liepos 18 d. Tarybos sprendimas 2011/428/BUSP, kuriuo remiama Jungtinių Tautų Nusiginklavimo reikalų biuro veikla siekiant įgyvendinti Jungtinių Tautų veiksmų programą dėl neteisėtos prekybos šaulių ir lengvaisiais ginklais visų aspektų prevencijos, kovos su ja ir jos panaikinimo (OL L 188, 2011 7 19, p. 37).

(7) 2017 m. balandžio 3 d. Taryba priėmė Sprendimą 2017/633/BUSP ([4]), kuriuo paremta 2018 m. surengta trečioji Jungtinių Tautų konferencija, skirta JT veiksmų programos įgyvendinimo pažangai peržiūrėti. 2018 m. birželio 30 d. trečiojoje peržiūros konferencijoje priimtas baigiamasis dokumentas, kuriame valstybės atnaujino savo įsipareigojimą užkirsti kelią ŠLG nukreipimui ir su juo kovoti. Valstybės dar kartą patvirtino savo pasirengimą vykdyti tarptautinį bendradarbiavimą ir stiprinti regioninį bendradarbiavimą užtikrinant geresnį veiksmų koordinavimą, konsultavimąsi, keitimąsi informacija ir operatyvinį bendradarbiavimą, įtraukiant atitinkamas regionines ir subregionines organizacijas, taip pat teisėsaugos, sienų kontrolės ir eksporto bei importo licencijas išduodančias institucijas;

(8) 2018 m. gegužės 24 d. pristatytoje Nusiginklavimo darbotvarkėje „Mūsų bendros ateities užtikrinimas“ JT generalinis sekretorius paragino spręsti perteklinio įprastinės ginkluotės kaupimo bei neteisėtos prekybos ja problemą ir remti šalių lygmens požiūrius dėl ŠLG ir jų šaudmenų – jie įvardyti kaip viena iš pagrindinių ginkluotą smurtą ir ginkluotus konfliktus įgalinančių priemonių;

(9) 2018 m. lapkričio 19 d. Taryba priėmė ES kovos su neteisėtais šaunamaisiais ginklais, šaulių ir lengvaisiais ginklais ir jų šaudmenimis strategiją „Saugoti ginklus – ginti piliečius“ (toliau – ES ŠLG strategija), kurioje nustatytos Sąjungos veiksmų ŠLG srityje gairės; ES ŠLG strategijoje JT veiksmų programa laikoma pasauline kovos su neteisėtų ŠLG keliama grėsme sistema ir remiamas visapusiškas bei veiksmingas jos įgyvendinimas nacionaliniu, regioniniu ir pasauliniu lygmenimis;

(10) 2018 m. gruodžio 17 d. Taryba priėmė Sprendimą 2018/2011/BUSP ([5]); ES ŠLG strategijoje teigiama, kad Sąjunga sistemingai įtrauks lyčių aspektus rengdama naujus projektus, susijusius su kova su ginkluotu smurtu ir su ŠLG kontrole apskritai, taip pat dalysis gerąja praktika šioje srityje;

(11) 2022 m. aštuntojo kas dvejus metus rengiamo valstybių susitikimo, skirto JT veiksmų programos įgyvendinimui apsvarstyti, galutinėje ataskaitoje:

— pažymima, kad visapusiškas ir veiksmingas veiksmų programos ir Tarptautinio sekimo dokumento įgyvendinimas yra labai svarbus siekiant pažangos užtikrinant tvarią taiką, saugumą, socialinį ir ekonominį vystymąsi, naudojimąsi žmogaus teisėmis ir gyvybių apsaugą, tai taip pat nurodyta atitinkamose JT Generalinio Sekretoriaus nusiginklavimo darbotvarkės nuostatose dėl ŠLG;

— pažymima, kad reikia užtikrinti visapusišką, lygiateisį, prasmingą ir veiksmingą moterų dalyvavimą visuose sprendimų priėmimo ir įgyvendinimo procesuose, susijusiuose su veiksmų programa ir Tarptautiniu sekimo dokumentu, ir raginama integruoti lyčių perspektyvą į šių dokumentų įgyvendinimo pastangas, kad būtų sprendžiamas skirtingo neteisėtos prekybos ŠLG poveikio moterims, vyrams, mergaitėms ir berniukams klausimas;

— atkreipiamas dėmesys į pilietinės visuomenės vaidmenį remiant valstybių pastangas visapusiškai ir veiksmingai įgyvendinti veiksmų programą ir pripažįstamas galimas teigiamas jaunimo indėlis šiuo atžvilgiu;

— pažymima, kad reikia tvirtesnio, veiksmingo ir tvaraus tarptautinio bendradarbiavimo ir pagalbos;

— pažymima, kad pastarojo meto ŠLG gamybos, technologijų ir projektavimo pokyčiai, visų pirma polimeriniai ir moduliniai ginklai, ir 3D spausdinimo būdu gaminami šaunamieji ginklai, turi įtakos visapusiškam ir veiksmingam veiksmų programos ir Tarptautinio sekimo dokumento įgyvendinimui, ir į juos turėtų reaguoti visos valstybės, atsižvelgdamos į galimybes, iššūkius, pramonės vaidmenį, taip pat į finansinės paramos ir techninės pagalbos poreikį, technologinius skirtumus tarp valstybių ir poreikį skatinti tarptautinį bendradarbiavimą;

— pažymima, kad svarbu veiksmingai atsekti ŠLG siekiant kovoti su neteisėta prekyba ŠLG konfliktinėse ir pokonfliktinėse situacijose;

([4]) 2017 m. balandžio 3 d. Tarybos sprendimas (BUSP) 2017/633, kuriuo remiama Jungtinių Tautų veiksmų programa dėl neteisėtos prekybos šaulių ir lengvaisiais ginklais visų aspektų prevencijos, kovos su ja ir jos panaikinimo (OL L 90, 2017 4 4, p. 12).

([5]) 2018 m. gruodžio 17 d. Tarybos sprendimas (BUSP) 2018/2011 dėl politikos, programų ir veiksmų, į kuriuos integruotas lyčių aspektas, rėmimo kovos su šaulių ginklų neteisėta prekyba ir netinkamu naudojimu srityje laikantis Moterų, taikos ir saugumo darbotvarkės (OL L 322, 2018 12 18, p. 38).

— pažymima, kad svarbu plėtoti arba nustatyti griežtas nacionalines ŠLG ženklinimo, registravimo ir atsekamumo reglamentavimo sistemas, laikantis Tarptautinio sekimo dokumento, siekiant užkirsti kelią ŠLG nukreipimui ir neteisėtam tarptautiniam perdavimui neįgaliotiems gavėjams ir su tuo kovoti;

— pažymima, kad reikia įgyvendinti Tarptautiniame sekimo dokumente nustatytus ženklinimo, registravimo ir atsekamumo įsipareigojimus, neatsižvelgiant į tai, kokios medžiagos ar metodai naudojami ŠLG gamybai;

— pažymima, kad pagal Generalinės Asamblėjos rezoliuciją 76/233 įsteigta neribotos sudėties darbo grupė, kuriai pavesta parengti politinių įsipareigojimų rinkinį – naują pasaulinę sistemą, pagal kurią būtų šalinamos esamos viso šaudmenų gyvavimo ciklo valdymo spragos;

— atkreipiamas dėmesys į atitinkamus subjektų, dalyvaujančių įvairiais viso ŠLG gyvavimo ciklo etapais, vaidmenis, įskaitant bendradarbiavimo atitinkamai su pramone ir privačiuoju sektoriumi svarbą siekiant veiksmingai užkirsti kelią neteisėtai ŠLG gamybai ir prekybai jais,

PRIĖMĖ ŠĮ SPRENDIMĄ:

1 straipsnis

1. Siekiant įgyvendinti ES ŠLG strategiją, šio sprendimo tikslas – remti visapusišką ir veiksmingą JT veiksmų programos ir Tarptautinio sekimo dokumento įgyvendinimą, stiprinti tarptautinį, regioninį ir nacionalinį saugumą, prisidėti prie žmogiškojo saugumo realizavimo ir skatinti darnų vystymąsi vykdant ŠLG kontrolę.

2. Pagal 1 dalį šiuo sprendimu siekiama:

a) remti perspektyvius pasaulinės politikos pokyčius 2024 m. rengiamos ketvirtosios Jungtinių Tautų konferencijos, skirtos JT veiksmų programos įgyvendinimo pažangai peržiūrėti, kontekste;

b) stiprinti veiksmingą veiksmų programos ir Tarptautinio sekimo dokumento įgyvendinimą nacionaliniu ir regioniniu lygmenimis;

c) remti lyčių klausimu konstruktyvią ŠLG kontrolės politiką ir programas.

3. Išsamus projekto aprašymas pateikiamas šio sprendimo priede.

2 straipsnis

1. Už šio sprendimo įgyvendinimą yra atsakingas Sąjungos vyriausiasis įgaliotinis užsienio reikalams ir saugumo politikai (toliau – vyriausiasis įgaliotinis).

2. 1 straipsnyje nurodyto projekto techninį įgyvendinimą vykdo JT nusiginklavimo reikalų biuras (UNODA).

3. UNODA atlieka savo užduotis vyriausiojo įgaliotinio atsakomybe. Tuo tikslu vyriausiasis įgaliotinis sudaro būtinus susitarimus su UNODA.

3 straipsnis

1. Sąjungos finansuojamam projektui įgyvendinti skiriama finansinė orientacinė suma yra 4 524 465,05 EUR.

2. Iš 1 dalyje nurodytos orientacinės sumos finansuojamos išlaidos tvarkomos laikantis Sąjungos bendrajam biudžetui taikomų procedūrų ir taisyklių.

3. Komisija prižiūri, kad 1 dalyje nurodytos išlaidos būtų tinkamai valdomos. Tuo tikslu ji sudaro būtiną finansavimo susitarimą su UNODA. Finansavimo susitarime nustatoma, kad UNODA turi užtikrinti Sąjungos įnašo matomumą, proporcingą jo dydžiui.

4. Įsigaliojus šiam sprendimui, Komisija stengiasi kuo greičiau sudaryti 3 dalyje nurodytą finansavimo susitarimą. Ji informuoja Tarybą apie visus to proceso sunkumus ir praneša finansavimo susitarimo sudarymo datą.

4 straipsnis

1. Vyriausiasis įgaliotinis praneša Tarybai apie šio sprendimo įgyvendinimą teikdamas reguliarias aprašomąsias ataskaitas, kurias parengia UNODA. Šiomis ataskaitomis Taryba remiasi atlikdama įvertinimą.

2. Komisija teikia ataskaitas dėl 1 straipsnyje nurodyto projekto finansinių aspektų.

5 straipsnis

1. Šis sprendimas įsigalioja jo priėmimo dieną.

2. Šis sprendimas netenka galios praėjus 36 mėnesiams nuo 3 straipsnio 3 dalyje nurodyto finansavimo susitarimo sudarymo dienos. Tačiau jis netenka galios praėjus šešiems mėnesiams po jo įsigaliojimo dienos, jei per tą laikotarpį finansavimo susitarimas nesudaromas.

Priimta Liuksemburge 2022 m. spalio 17 d.

Tarybos vardu
Pirmininkas
J. BORRELL FONTELLES

PRIEDAS

PROJEKTO DOKUMENTAS, KURIUO REMIAMA JUNGTINIŲ TAUTŲ VEIKSMŲ PROGRAMA DĖL NETEISĖTOS PREKYBOS ŠAULIŲ IR LENGVAISIAIS GINKLAIS VISŲ ASPEKTŲ PREVENCIJOS, KOVOS SU JA IR JOS PANAIKINIMO

1. **Bendra informacija**

Jungtinių Tautų veiksmų programos dėl neteisėtos prekybos šaulių ir lengvaisiais ginklais visų aspektų prevencijos, kovos su ja ir jos panaikinimo (toliau – Veiksmų programa) priėmimas 2001 m. tapo lūžio momentu tarptautiniu mastu kovojant su neteisėta prekyba šaulių ir lengvaisiais ginklais (ŠLG). Nuo to laiko įgyvendinant Veiksmų programos ir jos Sekimo dokumento – 2005 m. Tarptautinio dokumento, įgalinančio valstybes laiku ir patikimai nustatyti bei susekti neteisėtus šaulių ir lengvuosius ginklus – nuostatas padaryta didelė pažanga. Tačiau visapusiškam ir veiksmingam abiejų dokumentų įgyvendinimui vis dar kyla iššūkių ir kliūčių.

Veiksminga šaulių ginklų kontrolė ne tik padeda stiprinti nacionalinį ir žmonių saugumą. Ja taip pat skatinamas darnus vystymasis, kaip valstybių pripažįstama Darnaus vystymosi darbotvarkėje iki 2030 m. – bendrame visapusiško pasaulinės politikos formavimo ir programavimo dokumente. Neteisėti ginklų srautai atlieka labai svarbų vaidmenį inicijuojant, gilinant ir palaikant ginkluotus konfliktus, plintantį smurtą ir nusikalstamas veikas bei terorizmą. Šie srautai, ypač konfliktų aplinkybėmis, daro neigiamą poveikį humanitarinių ir taikos operacijų personalo darbui ir apsunkina taikos susitarimų sudarymą.

Veiksmų programa ir Sekimo dokumentu toliau užtikrinama visuotinė sistema, dėl kurios susitarė visos JT valstybės narės ir kurios tikslas yra spręsti šaulių ginklų problemą: pagal ją visos valstybės įsipareigoja tobulinti nacionalinius įstatymus ir politiką šaulių ginklų srityje, importo ir eksporto kontrolę, atsargų valdymą, žymėjimą ir atsekamumą, taip pat bendradarbiauti ir teikti pagalbą. Tačiau pastaraisiais dešimtmečiais kilo naujų su ŠLG kontrole susijusių iššūkių, be kita ko, dėl pokyčių ŠLG gamybos, technologijų ir projektavimo srityse, ir tai gali pakenkti kai kurių Veiksmų programos ir Sekimo dokumento nuostatų veiksmingumui.

Aštuntasis kas dvejus metus vykstantis valstybių susitikimas (BMS8), įvykęs 2022 m. birželio mėn., ir ketvirtoji peržiūros konferencija (RevCon4), kurią numatoma surengti 2024 m., suteikia valstybėms galimybę įvertinti likusias spragas, reaguoti į naujus iššūkius ir pradėti taikyti taisomąsias ir korekcines politikos ir veiklos priemones, kad valstybės galėtų stiprinti pasaulinę politikos darbotvarkę ir didinti Veiksmų programos ir Sekimo dokumento veiksmingumą.

Nuo įsipareigojimų prie veiksmų

Nepaisant pasaulinės politikos lygmeniu padarytos pagirtinos pažangos, norint įgyvendinti valstybių sutartus pasaulinius įsipareigojimus ir regioninės priemones vis dar reikia ryžtingų nacionalinių ir regioninių veiksmų. Apskaičiuota, kad visame pasaulyje apyvartoje yra milijardas šaunamųjų ginklų ([1]), todėl ŠLG kontrolė tebėra skubi ir neatidėliotina užduotis.

Tarptautinės pagalbos prašymų ([2]) tebėra daug. Norint patenkinti poreikius ir sustiprinti ŠLG kontrolę bei reguliavimą, reikia tvirtesnių, tvarių ir nuspėjamų pagalbos mechanizmų. Tam, kad daugelis valstybių galėtų visiškai įgyvendinti su šaulių ginklų kontrolė susijusius politinius įsipareigojimus, įskaitant įsipareigojimus pagal Vystymosi darbotvarkę iki 2030 m., reikia tarptautinės pagalbos.

Daugelyje valstybių toliau trūksta nacionalinių koordinavimo mechanizmų, o daugelyje šalių, kuriose šie mechanizmai yra, jie yra silpni. Šie mechanizmai yra būtini norint suderinti nacionalinę politiką ir programas, kurti, įgyvendinti, vertinti ir stebėti visapusišką nacionalinę politiką, strategijas ir programas, kuriomis sprendžiamos šaulių ginklų problemos. Nacionalinių veiksmų planų ŠLG srityje tebėra nedaug, o kai tokie planai yra, trūksta lėšų arba integravimo į platesnes

([1]) https://www.smallarmssurvey.org/database/global-firearms-holdings
([2]) https://smallarms.un-arm.org/international-assistance

nacionalines vystymosi ir saugumo sistemas. Didelis iššūkis daugelyje valstybių tebėra duomenų rinkimas – tai kenkia atsekamumui – ir kiekybinė įgyvendinimo pastangų stebėsena. Kai duomenų yra, nacionalinius duomenis vis dar sudėtinga suderinti ir išskaidyti. Nors ženklinimo srityje pasiekta tam tikros pažangos, nuolat gaunama daug pagalbos prašymų, susijusių su atsargų valdymu, apskaita, perdavimo kontrole ir atsekamumu ([3]). Kadangi atsekamumas yra įtrauktas į Darnaus vystymosi tikslų (DVT) sistemą, žemi sėkmės rodikliai įgyvendinant šią sistemą, be kita ko, trukdo įgyvendinti Darbotvarkę iki 2030 m. ([4]).

Nuo 2016 m. įvykusio šeštojo kas dvejus metus vykstančio valstybių susitikimo pasaulyje padaryta didelė pažanga stiprinant šaulių ginklų kontrolės ir lyčių lygybės sąsajas. Dėl unikalių, itin su visuomene susijusių šaulių ginklų klausimo ypatumų reikia visapusiškai įtraukti lyčių aspektu grindžiamus požiūrius į visus šaulių ginklų kontrolės aspektus. Iš valstybių narių JT nusiginklavimo reikalų biurui pateiktų nacionalinių ataskaitų matyti, kad padaryta didelė pažanga įgyvendinant su lytimi susijusias nuostatas: nuo 2018 m. iki 2022 m. valstybių, kurios ginklų kontrolės srityje jau atsižvelgia į lyčių aspektą, dalis šoktelėjo nuo 40 % iki 63 % ([5]).

Svarbų vaidmenį dedant šias pastangas atliko 2018 m. gruodžio 17 d. ES Tarybos sprendimas (BUSP) 2018/2011 dėl politikos, programų ir veiksmų, į kuriuos integruotas lyčių aspektas, rėmimo kovos su šaulių ginklų neteisėta prekyba ir netinkamu naudojimu srityje laikantis Moterų, taikos ir saugumo (MTS) darbotvarkės; pagal šį sprendimą veikla buvo vykdoma Afrikoje, Azijoje, Ramiojo vandenyno valstybėse, Lotynų Amerikoje ir Karibų valstybėse. Vis dėlto tokių pastangų mastas ir geografinis įgyvendinimas labai skiriasi ir pranešama, kad tik 24 % valstybių renka pagal lytį ir amžių suskirstytus duomenis apie šaulių ginklus ([6]). Neturint tikslios, išsamios ir faktiniais duomenimis grindžiamos informacijos apie įvairią riziką, kurią šaulių ginklai kelia moterims, vyrams, mergaitėms ir berniukams, taip pat apie jų konkrečius saugumo poreikius, tikėtina, kad šaulių ginklų kontrolės intervencinėmis priemonėmis ir toliau nebus atsižvelgiama į lyčių aspektą, o tai kliudys veiksmingai politikos ir programų raidai ir trukdys siekti 5-ojo DVT. Tolesnė pažanga šioje srityje taip pat bus naudinga įgyvendinant MTS darbotvarkę, nes į naująją MTS stebėsenos sistemą įtrauktas rodiklis „Šalių, kuriose įgyvendinant Veiksmų programą šaulių ir lengvųjų ginklų srityje atsižvelgiama į lyčių aspektą, skaičius“, prie kurio bus prisidedama šiuo projektu.

Šaulių ginklų problema visame pasaulyje pasireiškia labai skirtingais būdais, o su neteisėtų ŠLG platinimu susiję iššūkiai, su kuriais susiduriama nacionaliniu lygmeniu, atspindi unikalius aplinkybių ir kontekstų derinius. Dėl to suderintomis, pasaulio mastu koordinuojamomis pastangomis įgyvendinimo pažanga gali būti užtikrinama tik ribotu mastu; veikiau ji turi būti grindžiama nacionaline ir regionine atsakomybe bei prioritetais. Todėl septintajame kas dvejus metus vykstančiame valstybių susitikime dėl Veiksmų programos (BMS7) valstybės susitarė apsvarstyti galimybę nustatyti Veiksmų programos nuostatas atitinkančius savanoriškus nacionalinius ir regioninius tikslinius rodiklius, atsižvelgdamos į įvairius nacionalinius ir regioninius kontekstus, kad sustiprintų nacionalinę ir regioninę atsakomybę ir pagerintų įgyvendinimo pažangos išmatuojamumą. ([7]) Tokie tiksliniai rodikliai turėtų būti susiję su nacionaliniuose veiksmų planuose ar strategijose dėl ŠLG, įskaitant regionines veiksmų gaires, nustatytais veiksmais, ir turėtų būti išmatuojami bei suderinti su Veiksmų programa ir Sekimo dokumentu, taip pat su Darbotvarkėje iki 2030 m. sutartais tikslais ir tiksliniais rodikliais. Be to, nacionalinės pastangos ŠLG kontrolės srityje turi būti suderintos su kitomis nacionalinėmis sistemomis, aktualiomis saugumui, lyčių lygybei ir vystymuisi, kai tokios sistemos yra.

Valstybės kreipsis į JT sekretoriatą dėl gairių ir pagalbos įgyvendinant šį naują tiksliniais rodikliais grindžiamą požiūrį, kuriuo galiausiai suteikiama unikali galimybė teikti geriau pritaikytus tarptautinės pagalbos prašymus ir geriau paskirstyti išteklius. ([8]) Pastarojo meto tendencijos rengiant regioninės veiksmų gaires/ veiksmų planus ir programas yra puikus pavyzdys, kaip tikslinių rodiklių nustatymas gali palengvinti įgyvendinimo pažangą, kartu užtikrinant, kad toms pastangoms remti būtų teikiama koordinuota pagalba.

([3]) UNODA pranešimas BMS7 „*Programme of Action on SALW. International Tracing Instrument. Trends, Challenges and Opportunities. Data from 2020 National Reports,* https://documents.unoda.org/wp-content/uploads/2021/07/BMS7-UNODA-Trends-challenges-opportunities.pdf

([4]) DVT 16.4.2 rodiklis išdėstytas taip: „Konfiskuotų, rastų ar perduotų ginklų, kurių neteisėtą kilmę ar aplinkybes atsekė arba nustatė kompetentinga institucija pagal tarptautines priemones, dalis“.

([5]) UNODA pranešimas BMS7 „Programme of Action on SALW. International Tracing Instrument. Trends, Challenges and Opportunities. Data from 2020 National Reports“.

([6]) https://smallarms.un-arm.org/statistics

([7]) https://undocs.org/A/CONF.192/BMS/2021/1, 50 punktas. Taip pat žr. 51, 52, 57 ir 58 punktus.

([8]) https://www.undocs.org/A/74/187

Žengti pirmyn remiantis ankstesniais projektais ir pasiekimais

Europos Sąjunga ir jos valstybės narės pastaraisiais metais rėmė Veiksmų programą vertingais finansiniais įnašais Jungtinių Tautų nusiginklavimo reikalų biurui (UNODA) ir jo regioniniams centrams, prisidėdamos prie pasirengimo peržiūros konferencijoms pagal Veiksmų programą ([9]); finansuodamos veiklos aspektus, pavyzdžiui, geresnį atsargų valdymą Afrikoje ([10]); ir visai neseniai paremdamos kovos su neteisėta prekyba šaulių ginklais ir netinkamu jų naudojimu politiką, programas ir veiksmus, į kuriuos integruotas lyčių aspektas, atitinkančius Moterų, taikos ir saugumo darbotvarkę ([11]).

Apčiuopiami tų projektų rezultatai – be kita ko, tai, kad Trečiojoje peržiūros konferencijoje susitarta dėl į ateitį orientuoto baigiamojo dokumento ([12]); jis parengtas atsižvelgiant į ekspertų diskusijas, regionines konsultacijas ir rėmimo programą, užtikrinusias platesnį ir teisingesnį valstybių ir pilietinės visuomenės atstovų dalyvavimą Konferencijoje. Afrikoje padidinti veiklos ir techniniai pajėgumai, kuriais konkrečiai sustiprintas fizinis saugumas ir atsargų valdymas (FSAV) Burkina Fase, Čade, Malyje, Mauritanijoje, Nigeryje ir Nigerijoje. Pagal šiuo metu vykdomą lyčių ir šaulių ginklų kontrolės projektą buvo sustiprinti atskirų pasaulio šalių nacionaliniai pajėgumai remiant į lyčių lygybę orientuotą šaulių ginklų kontrolę, šiuo klausimu surengti mokymai regioninių ir subregioninių organizacijų atstovams ir reikšmingai padidinta šaulių ginklų kontrolės pastangų ir Moterų, taikos ir saugumo darbotvarkės įgyvendinimo sinergija.

Šis pasiūlymas dėl projekto paremtas ankstesniais projektais ir jų sėkme, kartu nustatant naują trejopą požiūrį, kaip daryti pažangą siekiant užtikrinti veiksmingą Veiksmų programos ir Sekimo dokumento įgyvendinimą.

Naujasis projektas sudarys UNODA ir jo regioniniams centrams sąlygas užtikrinti pasaulinės politikos formavimo ir nacionalinio bei regioninio įgyvendinimo suderinimą, taip pat tolesnį tarpregioninį mokymąsi.

2. Projekto tikslai, veikla ir rezultatai

Pagrindinis projekto tikslas – didinti tarptautinį, regioninį ir nacionalinį saugumą, prisidėti prie žmonių saugumo užtikrinimo ir skatinti darnų vystymąsi vykdant ŠLG kontrolę.

Tai bus pasiekta taikant kompleksinį požiūrį, – remiant darbą, susijusį su 1) į ateitį orientuotais pasaulinės politikos pokyčiais Ketvirtosios peržiūros konferencijos kontekste; 2) veiksmingu Veiksmų programos ir Sekimo dokumento nacionaliniu ir regioniniu įgyvendinimu; ir ypač daug dėmesio skiriant 3) į lyčių lygybę orientuotai šaulių ginklų kontrolės politikai ir programoms.

Šie trys ramsčiai visi kartu sustiprins Veiksmų programą ir Sekimo dokumentą kaip visuotines pasaulines šaulių ginklų kontrolės sistemas ir užtikrins tolesnį jų aktualumą ir veiksmingumą.

Rezultatai visų trijų ramsčių srityse:

— Intensyvesnis angažavimasis su regioninėmis ir subregioninėmis organizacijomis, sudarant sąlygas laikytis racionalesnio požiūrio į politiką ir įgyvendinimo pastangas subregioniniu, regioniniu ir pasaulio lygmenimis.

— Didesnis pilietinės visuomenės, visų pirma moterų organizacijų ir jaunimo subjektų, angažavimasis visais lygmenimis.

3. Projekto ramsčių strategijų aprašymas

3.1 Pažanga įgyvendinant pasaulinę politiką ir įsipareigojimus Veiksmų programos dėl šaulių ginklų Ketvirtosios JT peržiūros konferencijos (RevCon4), vyksiančios 2024 m., kontekste.

3.1.1. Rezultatai

— Užtikrinamas ir didinamas Veiksmų programos / Sekimo dokumento aktualumas ir veiksmingumas.

— Veiksmų programos RevCon4 tinkamai remiama ir joje dalyvauja daug įvairių suinteresuotųjų subjektų.

— Sustiprinamas valstybių ataskaitų teikimas pagal Veiksmų programą ir Sekimo dokumentą, be kita ko, kaip duomenų, susijusių su DVT 16.4 tikslu ([13]) ir 16.4.2 rodikliu ([14]), rinkimo sistema.

([9]) 2011 m. liepos 18 d. ES Tarybos sprendimas 2011/428/BUSP ir 2017 m. balandžio 3 d. ES Tarybos sprendimas (BUSP) 2017/633.
([10]) 2014 m. gruodžio 15 d. ES Tarybos sprendimas 2014/912/BUSP.
([11]) 2018 m. gruodžio 17 d. ES Tarybos sprendimas (BUSP) 2018/2011.
([12]) https://meetings.unoda.org/section/poa-revcon3-2018_documents
([13]) DVT 16.4 tikslas: „Iki 2030 metų labai sumažinti neteisėtus finansinius ir ginklų srautus, sustiprinti pavogto turto išieškojimą ir grąžinimą bei kovoti su visų formų organizuotu nusikalstamumu.“
([14]) DVT 16.4.2 rodiklis: „Konfiskuotų, rastų ar perduotų ginklų, kurių neteisėtą kilmę ar aplinkybes atsekė arba nustatė kompetentinga institucija pagal tarptautines priemones, dalis“.

3.1.2. **Veikla**

Virtualios ekspertų apskritojo stalo diskusijos siekiant parengti į veiksmus orientuotas rekomendacijas, susijusias su ŠLG kontrole remiant RevCon4.

Virtualiose ekspertų apskritojo stalo diskusijose aptariamos ir nagrinėjamos įvairios temos, siekiant užtikrinti Veiksmų programos ir Sekimo dokumento aktualumą ir veiksmingumą. Apskritojo stalo diskusijų temos bus nustatytos remiantis BMS8 rezultatais (t. y. atrinktos iš BMS8 baigiamajame dokumente nurodytų prioritetinių sričių, kuriose reikia imtis tolesnių veiksmų ir kurias reikia apsvarstyti RevCon4). Į visas ekspertų apskritojo stalo diskusijas bus kviečiamas paskirtasis RevCon4 pirmininkas. Ši veikla bus įgyvendinama bendradarbiaujant su JT Nusiginklavimo tyrimų institutu (UNIDIR). Visi ekspertų apskritojo stalo susitikimai vyks virtualiai. Pagrindinės kiekvienų apskritojo stalo diskusijų išvados ir rekomendacijos bus pristatomos ir aptariamos visuose regioniniuose susitikimuose.

Esminis ir įtraukus rengimasis RevCon4

Regioniniai susitikimai suteiks galimybę dalyvaujančioms valstybėms ir atitinkamoms regioninėms organizacijoms nustatyti konkrečiame regione kylančius su ŠLG susijusius iššūkius ir aptarti regiono prioritetus RevCon4. Į visus regioninius susitikimus bus kviečiamas paskirtasis RevCon4 pirmininkas.

Kiti regionai ir regioninės organizacijos, pavyzdžiui, Europos Sąjunga, Arabų Valstybių Lyga, Ramiojo vandenyno regionas ir ESBO, paprastai surengs pasirengimo RevCon4 susitikimus. Projektas nebūtinai turi apimti tuos regionus. Gavęs prašymą, UNODA gali dalyvauti bet kuriame iš tų regioninių susitikimų, kad pateiktų ekspertų apskritojo stalo diskusijų išvadas. Šią veiklą UNODA ir jo regioniniai centrai vykdys 2023 m. pabaigoje – 2024 m. pradžioje, iš esmės padedant UNIDIR. Visa veikla vyks dalyvaujant fiziškai.

Siūlomi šie penki regioniniai susitikimai:

Subregionų šalys	Regioninės organizacijos	Regioninis centras	Vieta
Vakarų Afrika ir Centrinė Afrika	AS, ECCAS, ECOWAS, RECSA, UEMOA, Sahelio G5 šalių grupė	UNREC	Lomė, Togas
Rytų Afrika ir Pietų Afrika	AS, EAC, SADC, IGAD, RECSA, SARCOM	UNREC	Lomė, Togas
Karibų jūros regionas	CARICOM	UNLIREC	Virtualus
Lotynų Amerika	MERCOSUR, OAS, SICA	UNLIREC	Virtualus
ASEAN ir Pietų Azijos valstybės	ASEAN, SAARC	UNRCPD	Bankokas, Tailandas

Paramos programa besivystančių arba labai pažeidžiamų šalių dalyviams, kad jie galėtų dalyvauti RevCon4

Dėl lėšų trūkumo daugeliui besivystančių šalių sunku pasiekti, kad Veiksmų programos peržiūros konferencijose joms atstovautų jų pagrindiniai pareigūnai, atsakingi už ŠLG klausimus sostinėje. Paramos programa, skirta atrinktai labiausiai pažeidžiamų šalių grupei, suteiktų galimybę joms dalyvauti ir taip praturtinti svarstymus RevCon4. Ji taip pat suteikia puikių galimybių RevCon4 metu užmegzti ryšius ir gali sukurti sinergijų su kitais renginiais bei veikla.

Dalyvius patvirtins EIVT, remdamasi UNODA, įskaitant jos regioninius centrus, rekomendacija. Iš esmės atrinkti nacionalinių valdžios institucijų pareigūnai turėtų būti paskirti Veiksmų programos nacionaliniais ryšių punktais. Kiti atrankos kriterijai – lyčių aspektai, savalaikis nacionalinės ataskaitos pateikimas, aktyvus dalyvavimas regioniniuose susitikimuose ir (arba) apskritojo stalo diskusijose.

Veiksmai, kuriais siekiama stiprinti pilietinės visuomenės angažavimąsi šaulių ginklų kontrolės srityje

Veikla apims mokslinius tyrimus ir propagavimą, žiniasklaidos kampanijas, rėmimo programas ir praktinius seminarus. Šią veiklą vykdys Tarptautinis veiksmų dėl šaulių ginklų tinklas (IANSA), palaikydamas ryšius ir bendradarbiaudamas su UNODA ir jo regioniniais centrais, remdamas pilietinės visuomenės dalyvavimą RevCon4.

3.1.3. **Rezultatai**

— **2023 m. surengtos keturios (4) virtualios ekspertų apskritojo stalo diskusijos.**

Apskritojo stalo diskusijose buvo pateikta į veiksmus orientuotų rekomendacijų, kurias valstybės galėtų nuspręsti įtraukti į 2024 m. RevCon4 baigiamąjį dokumentą. Pagrindinės apskritojo stalo diskusijų išvados ir rekomendacijos buvo surinktos į vieną trumpą dokumentą ir paskelbtos prieš RevCon4. Dokumentas parengtas anglų kalba ir išverstas į arabų, prancūzų ir ispanų kalbas.

— **Siekiant padėti konkrečių regionų vyriausybėms ir organizacijoms pasirengti RevCon4, buvo surengti penki (5) dviejų dienų trukmės regioniniai susitikimai.**

Į regioninių susitikimų darbotvarkę buvo įtrauktos nacionalinės ataskaitos, o delegacijoms, pageidaujančioms parengti ir (arba) pateikti savo nacionalines ataskaitas susitikimų metu, buvo suteikta galimybė gauti pagalbą. Dėl žemo ataskaitų teikimo lygio Azijos ir Ramiojo vandenyno regionuose, siekiant padidinti RevCon4 ataskaitų teikimo lygį regione po regioninio susitikimo buvo surengtas specialus vienos dienos *nacionalinių ataskaitų teikimo seminaras*. Susitikimuose buvo pristatytos ir aptartos ekspertų apskritojo stalo diskusijų (1.3.1 veiklos sritis) išvados ir rekomendacijos.

— **RevCon4 dalyvavo penkiolika (15) remiamų dalyvių.**

Paremta iki 15 dalyvių kelionė į RevCon4 (ne į Parengiamojo komiteto posėdį anksčiau 2024 m.) ir apgyvendinimas jos metu. Be to, paremtos vieno dalyvio iš kiekvieno regioninio centro (UNREC, UNLIREC, UNRCPD) kelionės į RevCon4 Niujorke.

3.1.4. **Pilietinės visuomenės angažavimasis buvo sustiprintas šiais veiksmais:**

i. Parengta ir pilietinės visuomenės organizacijoms išplatinta ataskaita apie BMS8 rezultatus, kuria buvo remiamasi rengiantis RevCon4.

ii. Buvo parengta ir propaguojama Pasaulinės veiksmų prieš ginkluotą smurtą savaitės kampanija, kurios pagrindinė tema – RevCon4.

iii. Prieš konferenciją buvo parengtas ir išplatintas pilietinės visuomenės vadovas dėl RevCon4, kuriame apibrėžta, kaip pilietinė visuomenė galėtų prisidėti rengiantis RevCon4 ir prie jos pačios.

iv. Pagal rėmimo programą į RevCon4 atvyko iki dešimties (10) pilietinės visuomenės atstovų, kurie aktyviai dalyvavo konferencijos metu vykusiuose renginiuose.

v. RevCon4 dalyvaujančioms pilietinės visuomenės organizacijoms buvo surengtas parengiamasis seminaras. Šiame savaitgalį prieš konferenciją Niujorke vykusiame dviejų dienų renginyje asmeniškai dalyvavo IANSA narės.

vi. Buvo parengta ir išplatinta iki trijų (3) IANSA narėms skirtų informacinių dokumentų temomis, susijusiomis su klausimais, kuriems Veiksmų programoje ir Sekimo dokumente nebuvo skirta pakankamai dėmesio. Anglų kalba parengti ir į prancūzų bei ispanų kalbas išversti dokumentai buvo prieinami internete. Popierinės kopijos buvo platinamos RevCon4 metu.

3.2 **Visapusiško ir veiksmingo Veiksmų programos ir Sekimo dokumento įgyvendinimo užtikrinimas remiantis nacionaliniais ir regioniniais prioritetais, tiksliniais rodikliais, strategijomis ir veiksmų planais**

3.2.1. **Rezultatai**

— Stiprinamas visapusiškas ir veiksmingas įsipareigojimų, kuriuos valstybės prisiėmė pagal Veiksmų programą ir Sekimo dokumentą, įgyvendinimas.

— Bandomas nacionalinių ir regioninių tikslinių rodiklių nustatymas, dėl kurio valstybės susitarė BMS7 metu.

3.2.2. **Veikla**

MOSAIC vertinimo priemonės (internetinės ir popierinės versijos) modernizavimas, kad valstybės galėtų pačios įvertinti, kaip jose įgyvendinama Veiksmų programa ir Sekimo dokumentas

MOSAIC vertinimo priemonė suteiks valstybėms galimybę (savarankiškai) įvertinti Veiksmų programos ir Sekimo dokumento ir kitų šaulių ginklų kontrolės sistemų įgyvendinimo nacionaliniu lygmeniu lygį. Ji padės valstybėms nustatyti savo nacionalinių šaulių ginklų kontrolės sistemų spragas ir nustatyti prioritetines sritis, kurioms reikia skirti dėmesio siekiant stiprinti nacionalinius pajėgumus ir užtikrinti visapusišką ir veiksmingą Veiksmų programos ir Sekimo dokumento įgyvendinimą.

Vertinimų išvadomis gali būti remiamasi rengiant nacionalinius ir regioninius veiksmų planus, strategijas, veiksmų gaires ir (arba) tikslinius rodiklius ir užtikrinama, kad jie būtų grindžiami nuostatomis, dėl kurių susitarta pagrindiniuose pasauliniuose susitarimuose dėl ŠLG. MOSAIC vertinimo priemone taip pat gali būti naudojamasi remiant informacijos, kuri turi būti įtraukta į nacionalines Veiksmų programos ir Sekimo dokumento įgyvendinimo ataskaitas, rinkimą ir kaupimą ir sudarant palankesnes sąlygas rengti projektų pasiūlymus lėšų rinkimo tikslais.

MOSAIC vertinimo priemonė sukurs palankesnes sąlygas valstybėms įvertinti savo nacionalines šaulių ginklų kontrolės sistemas pagal sritis, įtrauktas į 2, 3, 4, 5 ir 6 serijų MOSAIC modulius, taip apimant visą šaulių ginklų gyvavimo ciklą, įskaitant kompleksinius klausimus, pavyzdžiui, lyčių ir jaunimo klausimus ([15]). Numatoma, kad tokią priemonę galės naudoti ne tik nacionalinės institucijos, bet ir daugiau suinteresuotųjų subjektų, įskaitant regionines organizacijas ir pilietinę visuomenę. Ji bus tiesiogiai naudinga UNODA regioninių centrų darbui ir gali būti naudojama apimties nustatymo misijose pagal priemonę „Saving Lives Entity" (SALIENT) ([16]). Siekiant užtikrinti, kad šie subjektai galėtų remti nacionalines pastangas naudotis MOSAIC vertinimo priemone, bus parengtas ir pateiktas naudotojo vadovas.

Ši veikla bus vykdoma bendradarbiaujant su UNIDIR.

Parama valstybėms, kad jos stiprintų Veiksmų programos ir Sekimo dokumento įgyvendinimo pastangas

UNLIREC įgyvendinami veiksmai Lotynų Amerikoje ir Karibų regione

— **Veiksmų gairių dėl ŠLG Centrinės Amerikos valstybėms konsolidavimas (2022–2024 m.)**, įtraukiant visas suinteresuotas Centrinės Amerikos integracijos sistemos (SICA) valstybes nares (Kosta Riką, Salvadorą, Gvatemalą, Hondūrą, Nikaragvą ir Panamą), kad būtų sustiprintas tarptautinių, regioninių ir subregioninių ŠLG priemonių įgyvendinimas ir sumažintas neteisėtas ginklų ir šaudmenų platinimas subregione ([17]).

  Veikla apims subregioninius seminarus, praktinius seminarus, darbo sesijas (projektų rengimo ir teminius susitikimus). Centrinės Amerikos valstybės galės pasinaudoti politiniu postūmiu rengiantis RevCon4, kad būtų daroma pažanga įgyvendinant naują subregioninę iniciatyvą, kurioje būtų nustatyti aiškūs tikslai ir rodikliai.

  Veiksmų gairių iniciatyvos konsolidavimo procesas bus vykdomas kartu su Amerikos valstybių organizacijos (OAS) Visuomenės saugumo departamentu ir papildys 2022 m. gegužės 30 d. ES Tarybos sprendime (BUSP) 2022/847 nurodytą veiklą. UNLIREC kartu su OAS galės vadovauti procesui ir remtis savo patirtimi įgyvendinant Karibų šalių šaunamųjų ginklų veiksmų gaires. Visa veikla bus koordinuojama su subregionine organizacija SICA.

— Pietų ir Centrinės Amerikos valstybėse bus rengiami **kovos su prekyba ginklais ir šaudmenimis (CTAM) kursai ir šaulių ginklų, šaudmenų, dalių ir komponentų sulaikymo kursas (ISAAPC).**

UNRCPD įgyvendinami veiksmai Azijos ir Ramiojo vandenyno regione

— **Parama Veiksmų programos nacionalinių ryšių punktų steigimui ir mokymams.** Iki šiol tik 17 šalių yra paskyrusios nacionalinį ryšių punktą Veiksmų programos ir Sekimo dokumento įgyvendinimo Azijos ir Ramiojo vandenyno regione klausimais ir apie jį pranešusios. Vykdydama šią veiklą UNRCPD rems nacionalinių ryšių punktų steigimą ten, kur jų nėra, ir stiprins esamų ryšių punktų ir nacionalinių koordinavimo mechanizmų pajėgumus surengdama specialų regioninį seminarą. Ši veikla bus vykdoma 2023 m., siekiant užtikrinti, kad nacionaliniai ryšių punktai būtų paskirti iki RevCon4 pradžios. Ši veikla bus vykdoma virtualiai.

([15]) www.un.org/disarmament/mosaic
([16]) www.un.org/disarmament/salient
([17]) Atkreiptinas dėmesys į tai, kad SICA valstybės Belizas ir Dominikos Respublika dalyvauja įgyvendinant Karibų šalių šaunamųjų ginklų veiksmų gaires, o Nikaragvos dalyvavimą dar reikės patvirtinti.

— **MOSAIC vertinimai atrinktose valstybėse** siekiant nustatyti spragas ir geresnio įgyvendinimo ir nacionalinių bei regioninių prioritetų, tikslinių rodiklių ir veiksmų planų nustatymo galimybes. Ši veikla bus vykdoma dalyvaujant fiziškai.

— **Pagalba Azijos ir Ramiojo vandenyno regiono valstybėms įgyvendinant Veiksmų programą ir Sekimo dokumentą.** Gali būti teikiama pagalba, susijusi su įvairiais ŠLG kontrolės aspektais, įskaitant teisinius ir reguliavimo aspektus, šaulių ginklų kontrolės kūrimą ir valdymą ir (arba) operatyvinę paramą. Pagalba taip pat gali apimti subregioninius aspektus (pvz., susijusius su sienų saugumu). Visa veikla bus vykdoma atsižvelgiant į lyčių aspektą ir bus įtrauki. Veikla gali apimti operatyvinę paramą, mokymus, praktinius seminarus, susitikimus, duomenų rinkimą arba mokslinių tyrimų veiklą. Pagrindiniai paramos gavėjai bus nacionalinės institucijos ir (arba) saugumo tarnybos bei gynybos pajėgos.

  Įgyvendinant projektą UNRCPD reaguos į šalių pagalbos prašymus. Pirmenybė bus teikiama pagalbos prašymams, susijusiems su kita pagal šį projektą vykdoma veikla, visų pirma MOSAIC vertinimu, arba prašymams, apie kuriuos pranešta nacionalinėse ataskaitose. Pagalba gali būti teikiama dalyvaujant fiziškai ir (arba) virtualiai.

UNREC įgyvendinami veiksmai Afrikoje

— **MOSAIC vertinimai atrinktose valstybėse** siekiant nustatyti spragas ir geresnio įgyvendinimo ir nacionalinių bei regioninių prioritetų, tikslinių rodiklių ir veiksmų planų nustatymo galimybes. Ši veikla bus vykdoma dalyvaujant fiziškai.

— **Pagalba Afrikos valstybėms įgyvendinant Veiksmų programą ir Sekimo dokumentą.** Gali būti teikiama pagalba, susijusi su įvairiais ŠLG kontrolės aspektais, įskaitant teisinius ir reguliavimo aspektus, šaulių ginklų kontrolės kūrimą ir valdymą ir (arba) operatyvinę paramą. Pagalba taip pat gali apimti subregioninius aspektus (pvz., susijusius su sienų saugumu). Visa veikla bus vykdoma atsižvelgiant į lyčių aspektą ir bus įtrauki. Veikla gali apimti operatyvinę paramą, mokymus, praktinius seminarus, susitikimus, duomenų rinkimą arba mokslinių tyrimų veiklą. Pagrindiniai paramos gavėjai bus nacionalinės institucijos ir (arba) saugumo tarnybos bei gynybos pajėgos.

  Įgyvendinant projektą UNREC reaguos į šalių pagalbos prašymus. Pirmenybė bus teikiama pagalbos prašymams, susijusiems su kita pagal šį projektą vykdoma veikla, visų pirma MOSAIC vertinimu, arba prašymams, apie kuriuos pranešta nacionalinėse ataskaitose. Pagalba gali būti teikiama dalyvaujant fiziškai ir (arba) virtualiai.

Veiksmai, kuriais siekiama stiprinti pilietinės visuomenės angažavimąsi šaulių ginklų kontrolės srityje, be kita ko:

— **Kasmetinės kampanijos** – IANSA ir jos narėmis esančios organizacijos kasmet vykdys kampanijas, skirtas tokiems renginiams kaip Pasaulinė veiksmų prieš ginkluotą smurtą savaitė, Tarptautinė jaunimo diena, Afrikos amnestijos mėnuo, Tarptautinės taikos diena, Afrikos vaikų diena, Tarptautinė ginklų naikinimo diena, Oranžinės aprangos dienos, Tarptautinė moters diena, 16 dienų kovos su smurtu dėl lyties kampanija.

— **Pilietinės visuomenės gebėjimų ŠLG kontrolės srityje stiprinimas** – rengiama IANSA narėms skirta į politiką orientuotą medžiaga ir organizuojamos joms skirtos mokymosi galimybės, įskaitant internetinius seminarus ir pristatymus, siekiant įvertinti ir pagerinti pilietinės visuomenės žinias apie Veiksmų programą ir Sekimo dokumentą ir kitas ŠLG kontrolei aktualias tarptautines, regionines, subregionines priemones, kad pilietinė visuomenė galėtų propaguoti ir skatinti šaulių ginklų kontrolę.

— **Pilietinės visuomenės angažavimosi, propagavimo ir informavimo programa, susijusi su nacionalinių ir regioninių tikslinių rodiklių nustatymu, veiksmų planais ir (arba) veiksmų gairėmis** – konsultuodamasi ir bendradarbiaudama su UNODA ir jos regioniniais centrais, IANSA padės savo tinklo narėms diskutuoti su pareigūnais ir skatins valstybes nustatyti Veiksmų programos ir Sekimo dokumento įgyvendinimo nacionalinius ir regioninius tikslinius rodiklius bei prioritetus.

— **Dotacijų programa, skirta tvariam atrinktų IANSA narių angažavimuisi** – IANSA parengs IANSA narėms skirtą dotacijų programą, kad visuomeninės organizacijos galėtų atlikti su programomis susijusį darbą. IANSA nustatys procesą, kad palengvintų dotacijų programą remiantis aiškiai apibrėžtais atrankos kriterijais, kuriuos patvirtins UNODA.

— **Nacionalinių ataskaitų propagavimas** – IANSA ir jo narės, konsultuodamiesi su UNODA, nuolat pasisako už reguliarių ir išsamių Veiksmų programos ir Sekimo dokumento ataskaitų teikimą palaikydami konstruktyvų dialogą su nacionalinėmis institucijomis ir parlamentų nariais.

  Šią veiklą vykdys Tarptautinis veiksmų dėl šaulių ginklų tinklas (IANSA), palaikydamas ryšius ir bendradarbiaudamas su UNODA ir jo regioniniais centrais; ja bus remiamas pilietinės visuomenės dalyvavimas visapusiškai ir veiksmingai įgyvendinant Veiksmų programą ir Sekimo dokumentą.

3.2.3. **Rezultatai**

MOSAIC vertinimo priemonė buvo patobulinta taip:

— Parengta MOSAIC vertinimo priemonė, kuri sustiprino nacionalinę šaulių ginklų kontrolę, padėjo įgyvendinti Veiksmų programą ir nustatyti informacija pagrįstus tikslus, taip pat veiksmų planus, prisidėjo prie veiksmų gairių plėtojimo ir palengvino tarptautinės pagalbos prašymus. MOSAIC vertinimo priemonė grindžiama anksčiau parengta tarptautinių šaulių ginklų kontrolės standartų (ISACS) vertinimo priemonės beta versija, kurios taikymo sritis apsiribojo ISACS 5 serija.

— Popierinė priemonės versija buvo pateikta anglų, arabų, ispanų, portugalų ir prancūzų kalbomis. Taip pat buvo pateikta elektroninė versija anglų kalba.

— Parengtas ir paskelbtas MOSAIC vertinimo priemonės naudotojo vadovas anglų kalba su vertimu į arabų, ispanų, portugalų ir prancūzų kalbas.

— Rengiantis RevCon4 vykusių regioninių susitikimų metu buvo surengti bendri MOSAIC vertinimo priemonės patvirtinimo renginiai / mokymai su regioninėmis ir subregioninėmis organizacijomis ir mechanizmais.

Lotynų Amerikoje ir Karibų valstybėse:

— Siekiant prisidėti prie Centrinės Amerikos valstybėms skirtų ŠLG veiksmų gairių konsolidavimo, buvo surengta iki aštuonių (8) seminarų / praktinių seminarų / darbo sesijų / susitikimų dalyvaujant fiziškai ir virtualioje aplinkoje (2022–2024 m.). Pirmaisiais veiklos metais buvo konsoliduotas veiksmų plano PROJEKTAS, o antraisiais metais daugiausia dėmesio skirta nacionalinių strategijų (nacionalinių veiksmų planų arba panašių iniciatyvų) kūrimo pradžiai ir subregioninėje iniciatyvoje / veiksmų gairėse nurodytos veiklos įgyvendinimui.

— UNLIREC du kartus (2) surengė ISAAPC kursus ir keturis kartus (4) – CTAM kursus pasirinktose Centrinės Amerikos ir Pietų Amerikos valstybėse.

Azijoje ir Ramiojo vandenyno valstybėse:

— Buvo surengtas specialus regioninis praktinis seminaras. Regioniniame praktiniame seminare daugiausia dėmesio skirta nacionalinių kontaktinių punktų vaidmeniui ir užduotims, visų pirma veiksmų koordinavimui su nacionaliniais subjektais, nacionalinių ataskaitų pateikimui ir su ŠLG kontrole susijusių gairių dėl politikos ir programavimo teikimui. Buvo remiamasi MOSAIC moduliu 03.40 dėl ŠLG kontrolės nacionalinių koordinavimo mechanizmų.

— MOSAIC vertinimai dalyvaujant fiziškai buvo atlikti ne daugiau kaip dviejose (2) pasirinktose valstybėse.

— Ne daugiau kaip keturios (4) Azijos ir Ramiojo vandenyno regiono valstybės gavo pagalbą įgyvendinant Veiksmų programą ir Sekimo dokumentą.

Afrikoje:

— MOSAIC vertinimai dalyvaujant fiziškai buvo atlikti ne daugiau kaip dviejose (2) pasirinktose valstybėse.

— Ne daugiau kaip keturios (4) Afrikos valstybės gavo pagalbą įgyvendinant Veiksmų programą ir Sekimo dokumentą

3.2.4. **Pilietinės visuomenės angažavimasis buvo sustiprintas šiais veiksmais:**

i. Buvo plėtojama kampanijų veikla bei medžiaga ir suteiktos nedidelės stipendijos vietos ir nacionalinėms IANSA priklausančioms organizacijoms už šių kampanijų metu vykdytą veiklą.

ii. Buvo parengta į politiką orientuota medžiaga ir sudarytos mokymosi galimybės IANSA nariams.

iii. Parengta pilietinės visuomenės angažavimosi ir propagavimo programa dėl nacionalinių ir regioninių tikslų nustatymo, veiksmų planų ir (arba) veiksmų gairių.

iv. Parengta dotacijų programa atrinktų IANSA narių tvaraus angažavimosi tikslais.

v. Siekiant pagerinti nacionalinių ataskaitų teikimą, buvo palaikomas dialogas su nacionalinėmis institucijomis ir parlamentų nariais.

3.3 **Patenkinti nuolatinį poreikį stiprinti ir gilinti šaulių ginklų kontrolės politiką ir programas, į kurias integruotas lyčių aspektas, laikantis Moterų, taikos ir saugumo darbotvarkės**

3.3.1. **Rezultatai**

— Toliau stiprinami ir gilinami įvairių pagrindinių suinteresuotųjų subjektų tvarūs strateginiai ir veiklos pajėgumai integruoti lyčių aspektą į šaulių ginklų kontrolę.

— Toliau stiprinamos sinergijos ir praktinės sąsajos su papildomomis politikos sistemomis ir darbotvarkėmis, visų pirma Darbotvarke iki 2030 m., Moterų, taikos ir saugumo darbotvarke, Mūsų bendra darbotvarke ir Generalinės Asamblėjos rezoliucijomis dėl moterų ir nusiginklavimo.

3.3.2. **Veikla**

Visa veikla bus grindžiama ankstesnio ES finansuojamo projekto, t. y. 2018 m. gruodžio 17 d. Tarybos sprendimo (BUSP) 2018/2011 dėl politikos, programų ir veiksmų, į kuriuos integruotas lyčių aspektas, rėmimo kovos su šaulių ginklų neteisėta prekyba ir netinkamu naudojimu srityje laikantis Moterų, taikos ir saugumo darbotvarkės rezultatais.

Šaulių ginklų kontrolės komponento stiprinimas MTS darbotvarkėje.

Tai apima nuolatinį UNODA angažavimąsi Moterų, taikos ir saugumo ryšių punktų tinklo veikloje siekiant propaguoti šaulių ginklų kontrolę MTS nacionaliniuose veiksmų planuose, strategijose ir įgyvendinimo pastangose. Tai reikš nuolatinį angažavimąsi viso projekto įgyvendinimo metu, veiklą vykdant dalyvaujant fiziškai ir (arba) virtualiu formatu.

Parama valstybėms siekiant stiprinti šaulių ginklų kontrolės politiką ir programas atsižvelgiant į lyčių aspektą

UNLIREC įgyvendinami veiksmai Lotynų Amerikoje ir Karibų valstybėse

— **Centrinės ir Pietų Amerikos valstybėse rengiami mokymai apie lyčių aspekto integravimą į šaulių ginklų kontrolę** – kursai skirti nacionalinėms institucijoms, atsakingoms už šaulių ginklų kontrolę ir reguliavimą, piliečių saugumą ir smurto prieš moteris / smurto dėl lyties prevenciją bei mažinimą.

— **Internetiniai seminarai ŠLG kontrolės ir lyčių klausimais rengiantis RevCon4** – temos bus įvairios ir bus nustatytos derinant veiksmus su Centrinės ir Pietų Amerikos valstybėmis bei atsižvelgiant į pasirengimą RevCon4 ir į jos rezultatus.

UNRCPD įgyvendinami veiksmai Azijos ir Ramiojo vandenyno regione

— **Tapačių darbotvarkių dėl šaulių ginklų kontrolės ir lyčių lygybės įgyvendinimo suderinimas** – tam reikės įtraukti Azijos ir Ramiojo vandenyno šalis, kurių nacionaliniai veiksmų planai dėl moterų, taikos ir saugumo nebegalioja, jos tokius planus turi arba juos planuoja, kad būtų geriau įgyvendinamos tapačios darbotvarkės ir šaulių ginklų kontrolės iniciatyvos. Šia iniciatyva taip pat bus nagrinėjama sinergija su kitomis lyčių lygybės sistemomis, visų pirma iniciatyva „Spotlight“.

— **Regioninis seminaras dėl Sutarties dėl prekybos ginklais (toliau – SPG) visuotinio taikymo Azijos ir Ramiojo vandenyno regione ir konvergencijos su MTS darbotvarke** – 2013 m. valstybės priėmė SPG – daugiašalę sutartį, kuria konkrečiai reguliuojama tarptautinė prekyba įprastiniais ginklais. SPG yra ir pirmoji teisiškai privaloma su ginklais susijusi sutartis, kuria pripažįstamas prekybos ginklais ir smurto dėl lyties ryšys. Įgyvendindamos SPG valstybės taip pat gali vykdyti savo įsipareigojimus dėl ginklų eksporto, nustatytus 2001 m. veiksmų programoje. Azijos ir Ramiojo vandenyno šalys prie SPG prisijungia vangiai; vis dėlto nesenas Kinijos ir Filipinų prisijungimas davė palankų politinį postūmį regione skatinti visuotinį minėtos sutarties taikymą. Praktinis seminaras buvo grindžiamas pilietinės visuomenės ir parlamentų narių angažavimusi pagal ankstesnį projektą, kuriame SPG buvo nurodyta kaip viena iš svarbiausių prioritetinių sričių. Praktinis seminaras bus vedamas bendradarbiaujant su pagrindiniais partneriais, įskaitant JT agentūras, regionines ir tarptautines organizacijas ir pilietinę visuomenę. Jis bus organizuojamas virtualioje aplinkoje.

UNREC įgyvendinami veiksmai Afrikoje:

— **Regioniniai praktiniai seminarai dėl lyčių aspekto integravimo į šaulių ginklų kontrolę siekiant keistis informacija apie su lytimi susijusius iššūkius ir prioritetus** – regioniniai praktiniai seminarai bus surengti Vakarų Afrikai, Centrinei Afrikai, Rytų Afrikai ir Pietų Afrikai. Šie praktiniai seminarai bus įgyvendinami bendradarbiaujant su regioninėmis organizacijomis ir pagrindiniais partneriais ir vyks dalyvaujant fiziškai.

— **Šaulių ginklų kontrolės integravimas į platesnes lyčių lygybės, vystymosi ir saugumo pastangas rengiant internetinius seminarus** su ekspertais, dirbančiais smurto dėl lyties, su konfliktais susijusio seksualinio smurto, jaunimo angažavimosi klausimais, humanitariniais klausimais ir pagalbos šalies viduje perkeltiems asmenims ir pabėgėliams klausimais, siekiant didinti informuotumą apie pagrindinius šaulių ginklų platinimo, neteisėtos prekybos šiais ginklais ir jų netinkamo naudojimo veiksnius ir poveikį, taip pat apie poreikį susieti ginklų kontrolę su kitomis darbotvarkėmis ir (arba) šį klausimą į jas integruoti. Internetinių seminarų serijos tikslas – plėtoti daugialypį požiūrį į ginkluoto smurto prevenciją bei mažinimą ir šiuo tikslu sukurti apčiuopiamus ryšius tarp nacionalinių šaulių ginklų kontrolės institucijų ir kitų suinteresuotųjų subjektų. Internetinių seminarų serija bus įgyvendinama bendradarbiaujant su pagrindiniais partneriais ir bus organizuojama virtualioje aplinkoje.

Veiksmai, kuriais siekiama stiprinti pilietinės visuomenės angažavimąsi šaulių ginklų kontrolės srityje, be kita ko:

— **Lyčių aspekto integravimo ir ŠLG ataskaita** dėl pasiekimų ir įgytos patirties įgyvendinant ES finansuojamą projektą (BUSP) 2018/2011, įskaitant IANSA ir jo narių vykdomos veiklos apžvalgą bei vertinimą ir rekomendacijas dėl tolesnio angažavimosi. Šia ataskaita bus remiamasi vykdant kitą su lytimi susijusią veiklą pagal šį projektą.

— **Pilietinei visuomenei skirti virtualūs praktiniai seminarai, mokymai ir renginiai lyčių aspekto integravimo į šaulių ginklų kontrolę klausimais**, bendradarbiaujant su UNODA ir jo regioniniais centrais; visu projekto įgyvendinimo laikotarpiu IANSA rengs plačiai pasaulio auditorijai skirtus virtualius praktinius seminarus, mokymus ir renginius lyčių ir šaulių ginklų kontrolės klausimais.

— **Pilietinės visuomenės pasiūlymai dėl sinergijos su MTS darbotvarke didinimo.** Parengti priemonių rinkinį, kuriame būtų pateikti IANSA narių pasiūlymai dėl šaulių ginklų kontrolės ir MTS darbotvarkių sinergijos didinimo, daugiausia dėmesio skiriant propagavimo metodams, tarpregioniniams pranešimams ir politikos įgyvendinimui, ir kurį būtų galima taikyti visuose regionuose. Priemonių rinkinys bus plačiai platinamas, be kita ko, IANSA ir (arba) UNODA bei jų regioninių centrų organizuojamoje veikloje.

  Pirmiau nurodytą veiklą vykdys IANSA, palaikydama ryšius ir / bendradarbiaudama su UNODA ir jo regioniniais centrais, remiant pilietinės visuomenės įtraukimą į šaulių ginklų kontrolės politiką ir programas, į kurias integruotas lyčių aspektas, laikantis Moterų, taikos ir saugumo darbotvarkės.

3.3.3. **Rezultatai**

Ginklų kontrolės ir nusiginklavimo, įskaitant šaulių ginklus, klausimai buvo propaguojami Jungtinių Tautų darbe ir tinkluose MTS srityje, be kita ko, su konfliktais susijusio seksualinio smurto atžvilgiu ([18]).

Valstybių pajėgumai įgyvendinti į lyčių lygybę orientuotą šaulių ginklų politiką ir programas sustiprinti:

Lotynų Amerikoje ir Karibų valstybėse:

— Centrinės ir Pietų Amerikos valstybėse tris (3) kartus surengti ir įgyvendini kursai dėl lyčių aspekto integravimo į šaulių ginklų kontrolę.

— Rengiantis RevCon4 ir (arba) vykdant tolesnę su ja susijusią veiklą buvo surengta iki keturių (4) internetinių seminarų ŠLG kontrolės ir lyčių klausimais.

Azijos ir Ramiojo vandenyno regione:

— Vienas (1) regioninis praktinis seminaras bus surengtas 2023 m. bendradarbiaujant su pagrindiniais regioniniais partneriais, pavyzdžiui, ASEAN, Ramiojo vandenyno salų forumu ir pilietinės visuomenės partneriais.

— Buvo surengtas regioninis seminaras dėl SPG visuotinio taikymo Azijos ir Ramiojo vandenyno regione ir konvergencijos su MTS darbotvarke.

Afrikoje:

— Buvo surengti keturi (4) trijų dienų trukmės regioniniai praktiniai seminarai lyčių aspekto integravimo į šaulių ginklų kontrolę klausimais nacionalinėms komisijoms / Veiksmų programos ryšių punktams ir pagrindiniams suinteresuotiesiems subjektams. Praktiniuose seminaruose buvo pristatyta pažanga, padaryta įgyvendinant ankstesnį ES finansuotą projektą, ir sudaryta galimybė regiono šalims pasikeisti geriausia patirtimi. Juose taip pat nustatytos spragos ir galimybės stiprinti lyčių aspekto integravimą į šaulių ginklų kontrolę. Trečioji seminaro diena buvo skirta susitikimams su regioninėmis organizacijomis siekiant nustatyti prioritetus ir strategiją dėl būsimų veiksmų, kaip praktinio seminaro rezultatus paversti nacionaline praktika.

([18]) Dalyvavimas, konfliktų prevencija, apsauga ir pagalba bei atsigavimas.

— Buvo surengta serija internetinių seminarų šaulių ginklų platinimo, neteisėtos prekybos šiais ginklais ir netinkamo jų naudojimo, taip pat poreikio susieti ir (arba) integruoti ginklų kontrolę į kitas darbotvarkes klausimais.

3.3.4. **Pilietinės visuomenės angažavimasis šaulių ginklų kontrolės srityje stiprinamas šiais veiksmais:**

i. Rengiama ir platinama ataskaita dėl pasiekimų ir įgytos patirties įgyvendinant ES finansuojamą projektą (BUSP) 2018/2011.

ii. Surengti pilietinei visuomenei skirti virtualūs praktiniai seminarai, mokymai ir renginiai lyčių aspekto integravimo į šaulių ginklų kontrolę klausimais.

iii. Parengtas ir išplatintas priemonių rinkinys, kuriame pateikti IANSA narių pasiūlymai dėl šaulių ginklų kontrolės ir MTS darbotvarkių sinergijos didinimo.

4. **Informuotumo didinimas, propagavimas, informavimo veikla ir partnerystės**

UNODA ir jo įgyvendinantieji partneriai darys ilgalaikį poveikį veiksminga informuotumo didinimo, propagavimo, informavimo ir partneryščių veikla.

UNODA rems informacijos apie siūlomą veiklą ir šios veiklos rezultatų sklaidą kuo platesnei auditorijai. Be to, įtraukiant žiniasklaidą, organizuojant papildomus renginius ir naudojant žiniatinklio priemones bus vykdoma informavimo veikla visų atitinkamų veiksmų kontekste. UNODA ir IANSA visus metus rengs socialinės žiniasklaidos kampanijas ir jose dalyvaus.

UNODA ir IANSA naudosis kuo įvairesnėmis įmanomomis komunikacijos priemonėmis, įskaitant tinklalapius, rašytinius pranešimus spaudai, pasirinktas socialinės žiniasklaidos priemones, papildomus renginius ir neoficialius informacinius pranešimus. Visų veiksmų įgyvendinimas bus sekamas taikant stebėsenos ir vertinimo priemones, įskaitant dalyvių apklausas ir atitinkamų darbo grupių reguliarius posėdžius.

UNODA imsis visų atitinkamų priemonių, kad užtikrintų tinkamą Sąjungos įnašo į veiksmus matomumą. Tokios priemonės bus vykdomos remiantis Komisijos komunikacijos apie ES išorės veiksmus ir jų matomumo užtikrinimo vadovu.

Visu projekto įgyvendinimo laikotarpiu bus užtikrinamas koordinavimas su įvairiais partneriais, įskaitant tuos, kurie gauna naudos pagal kitus ES Tarybos sprendimus.

UNODA toliau aktyviai dalyvaus neformalaus Lyčių lygybės ir šaulių ir lengvųjų ginklų koordinavimo mechanizmo, 2019 m. sukurto pagal vykdomą projektą, veikloje.

5. **Trukmė**

Bendra numatoma projekto trukmė, įskaitant visą veiklą pagal tris ramsčius, bus 36 mėnesiai.

6. **Ataskaitų teikimas**

UNODA reguliariai rengs ataskaitas pagal suderėtą susitarimą.

7. **Bendros sąnaudos**

Bendras numatomas finansavimas, kurį ES prašoma skirti II etapui įgyvendinti, yra XXX EUR.